

Entreprenad, fjärrundervisning och distansundervisning - SOU 2017:44

SKL har länge arbetat för att påverka lagstiftningen för att huvudmän ska få bättre möjligheter att samverka för att kunna erbjuda ett allsidigt utbildningsutbud i alla delar av landet. Fjärrundervisning är en lösning som kan öka tillgången till behöriga och legitimerade lärare i fler ämnen och kurser. Entreprenad är ofta en förutsättning för den samverkan som behövs.

Det finns elever som av olika skäl har svårigheter att delta i skolförlagd utbildning, exempelvis på grund av medicinsk, psykisk eller social problematik. Huvudmän behöver fler legala möjligheter att möta elevers behov och få elever med skolfrånvaro att återgå till den reguljära utbildningen. Distansundervisning kan vara en lösning.

Att elever fullföljer en gymnasieutbildning är betydelsefullt för deras möjligheter till arbete och fortsatta studier. Gymnasieskolan och gymnasiesärskolan är frivilliga skolformer som idag innebär många valmöjligheter, men valmöjligheten att bedriva sina studier på distans erbjuds inte. SKL anser att det är rimligt att även denna valmöjlighet ska erbjudas de elever som så önskar. De allra flesta ungdomar vill gå en skolförlagd gymnasieutbildning, men för vissa passar en distansutbildning bättre.

Den undervisning som dagens barn och unga möter skulle kunna omfatta en variation av närundervisning, fjärrundervisning och distansundervisning. För att inte förhindra dessa möjligheter att bättre möta elevers olika önskemål och behov krävs förändringar i skollagen.

Sammanfattning

Förslag om samarbetsformer

- SKL tillstyrker följande förslag:
 - Entreprenad avser att en huvudman inom skolväsendet sluter avtal med någon annan om att denne ska utföra uppgifter inom den utbildning som huvudmannen ansvarar för. Det innebär att huvudmannen behåller huvudansvaret för uppgifter som utförs på entreprenad.
 - De bestämmelser som finns för en utbildning eller annan verksamhet enligt skollagen ska gälla även för uppgifter som utförs på entreprenad.

- Skollagens krav på legitimation och behörighet för lärare och förskollärare ska gälla vid undervisning på entreprenad i förskolan, förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, fritidshemmet, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan.
- Samma entreprenadbestämmelser ska gälla för utbildning vid särskilda ungdomshem, utbildning för elever som vårdas på sjukhus eller annan motsvarande institution som för den skolform som den anordnade utbildningen ska motsvara.
- Alla uppgifter ska i enlighet med vad som nu gäller få överlämnas till en enskild fysisk eller juridisk person på entreprenad inom kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna och annan pedagogisk verksamhet.
- Det ska under en begränsad tidsperiod vara tillåtet att överlämna alla uppgifter inom förskolan och fritidshemmet på entreprenad till en annan huvudman inom skolväsendet. Detta möjliggör verksamhet under lov och på obekvämt arbetstid samt ett effektivt användande av personalresurser.
- Bedömning av nyanlända elevers kunskaper som är obligatorisk enligt skollagen får överlämnas på entreprenad till en annan huvudman inom skolväsendet inom grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan. SKL anser att även gymnasieskolan och gymnasiesärskolan bör omfattas eftersom Gymnasieutredningen föreslår att bedömning ska bli obligatorisk även där.
- Vissa uppgifter som avser undervisning ska endast få överlämnas på entreprenad om huvudmannen har gjort vad som rimligen kan krävas för att anordna utbildningen inom den egna organisationen. SKL anser, till skillnad från utredningen, att det bör finnas möjlighet för huvudmän att samverka genom att överlämna viss närundervisning på entreprenad till varandra i de fall då de inte har lyckats rekrytera en behörig lärare, i likhet med vad som föreslås bli möjligt med fjärrundervisning.
- Möjligheten att överlämna uppgifter som avser undervisning i karaktärsämnen som har en yrkesinriktad eller estetisk profil på entreprenad till en enskild fysisk eller juridisk person ska utvidgas till att gälla både gymnasieskolan och gymnasiesärskolan.
- Uppgifter som avser specialpedagogiska insatser inom grundskolan, grundsärskolan och sameskolan ska få överlämnas på entreprenad till staten i egenskap av huvudman för specialskolan.

- Undervisning i lovskola ska få överlämnas på entreprenad till en annan huvudman inom grundskolan.
- Samverkan avser att en kommun sluter avtal med någon annan kommun, ett landsting eller staten om att denna ska ta över uppgifter enligt skollagen på ett visst område. Det innebär att den aktören tar över huvudmannskapet för uppgiften.
- En kommun ska i enlighet med vad som nu gäller få sluta avtal om samverkan i fråga om uppgifter inom kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna.
- En kommun ska i enlighet med vad som nu gäller få sluta avtal om samverkan i fråga om uppgifter inom förskola, fritidshemmet och sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. skollagen.
- En huvudman inom skolväsendet ska i enlighet med vad som nu gäller få överlåta ansvaret för medicinska insatser inom elevhälsan samtidigt som denne i övrigt behåller huvudmannskapet för utbildningen. En kommun, enskild huvudman och staten kan överlåta ansvaret till ett landsting. Ett landsting, en enskild huvudman och staten kan överlåta ansvaret till en kommun.
- SKL avstyrker följande förslag:
 - Den nuvarande möjligheten att överlämna alla uppgifter inom förskolan, förskoleklassen och fritidshem på entreprenad till en fysisk eller juridisk enskild person ska upphöra. SKL anser att denna möjlighet bör kvarstå.
- SKL anser att:
 - Modersmålsundervisning och studiehandledning även ska kunna få utföras på entreprenad av enskilda fysiska eller juridiska personer.

Ställningstaganden om upphandling

- SKL instämmer i utredningens bedömning att utbildning inom skolväsendet utgör icke-ekonomiska tjänster av allmänt intresse och att de därför inte behöver upphandlas enligt lagen om offentlig upphandling (LOU) när de överlämnas på entreprenad.

- SKL delar utredningens bedömning att regeringen bör överväga att föreslå riksdagen ett förtydligande av LOU så att det direkt av lagen framgår att icke-ekonomiska tjänster av allmänt intresse inte omfattas av dess tillämpningsområde.

Förslag om fjärrundervisning

- SKL tillstyrker följande förslag:
 - Fjärrundervisning avser interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare är åtskilda i tid men inte i rum.
 - Fjärrundervisning bör tillåtas i alla ämnen i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan bortsett från de praktiskt-estetiska ämnena bild, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, musik samt slöjd. SKL anser att fjärrundervisning bör tillåtas i alla ämnen och kurser där skolhuvudmannen bedömer att det är lämpligt. Om skollagen gör det möjligt kan en kombination av när- och fjärrundervisning användas i praktiskt-estetiska ämnen.
 - Tillåtna ämnen och verksamheter ska delvis regleras i gymnasieförordning delvis i föreskrifter som utfärdas av Skolverket.
 - Fjärrundervisning ska i enlighet med vad som nu gäller få användas vid särskilda ungdomshem. Samma bestämmelser om fjärrundervisning som för motsvarande skolform ska då gälla.
 - Regeringen ska få meddela föreskrifter om försöksverksamhet med fjärrundervisning i andra ämnen och skolformer.
 - Beslut om fjärrundervisning får fattas för högst ett år i taget om det inte finns någon lärare som uppfyller kraven. Om det finns särskilda skäl att anta att behovet kommer att kvarstå under mer än ett års tid får huvudmannen besluta om fjärrundervisning för längre tid.
 - Det ska finnas en handledare närvarande där eleverna befinner sig vid fjärrundervisning. Handledaren ska vara en person som bedöms lämplig för uppgiften.
 - Handledaren ska få vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som rektorn eller en lärare får vidta för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller komma till rätta med en elevs ordningsstörande beteende. Handledaren ska

även få besluta om utvisning ur undervisningslokalen och omhändertagande av föremål.

- Endast den som är huvudman inom skolväsendet ska få utföra fjärrundervisning. Ett undantag ska vara den som är huvudman för särskilda ungdomshem. SKL anser även att modersmålsundervisning bör utgöra ett undantag och kunna bedrivas av andra än huvudmän.
- Den lärare som bedriver fjärrundervisning ska uppfylla skollagens krav på legitimation och behörighet för undervisningen.
- Uppgifter som avser fjärrundervisning ska få överlämnas på entreprenad till en annan huvudman inom skolväsendet inom grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. SKL anser fjärrundervisning i modersmål bör utgöra ett undantag och få lämnas på entreprenad till en enskild fysisk eller juridisk person.
- SKL avstyrker följande förslag:
 - Att fjärrundervisning endast ska tillåtas när undervisning inte kan komma till stånd. SKL anser att fjärrundervisning även bör tillåtas ur ett elevperspektiv i de fall då det finns elever som av olika skäl skulle gynnas av fjärrundervisning i ett eller flera ämnen.
 - Överlämnande av fjärrundervisning på entreprenad endast får göras om huvudmannen gjort vad som rimligen kan krävas för att anordna utbildningen inom den egna organisationen. SKL anser att fjärrundervisning även bör kunna erbjudas utifrån elevens eget behov, till exempel för att få tillgång till undervisning på en mer avancerad nivå.

SKL anser att:

- Möjligheterna till fjärrundervisning bör vara de samma i alla årskurser i grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan. För de yngre eleverna är längre resor till skolan en större svårighet än för de äldre eleverna samtidigt som både äldre och yngre elever bör få tillgång till legitimerade och behöriga lärare.
- Det är inte brukligt med procentsatser i lagtext, men det är möjligt att vara mer specifik i förarbetena. SKL anser att den avsedda begränsningen av fjärrundervisning måste formuleras i text. Utredningen bedömer att fjärrundervisning bör få omfatta högst 25 procent av elevens respektive skolenhetens undervisningstimmar i grundskolan, grundsärskolan,

specialskolan eller sameskolan. I gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan bör högst 50 procent av undervisningstimarna utgöras av fjärrundervisning.

- Det är inte brukligt med procentsatser i lagtext, men det är möjligt att vara mer specifik i förarbetena. SKL anser att den avsedda begränsningen av fjärrundervisning måste formuleras i text. Utredningen bedömer att en huvudman bör få utföra fjärrundervisning i en omfattning som innebär högst 25 procent av undervisningstimarna i de obligatoriska skolformerna och högst 50 procent av undervisningstimarna i de frivilliga skolformerna.

Förslag om studiehundledning på modersmålet

- SKL tillstyrker följande förslag:
 - Studiehundledning på modersmålet i interaktiv form ska få överlämnas på entreprenad inom grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasieskolan.

Förslag om distansundervisning – allmänna bestämmelser

- SKL tillstyrker följande förslag:
 - Distansundervisning avser interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever kan vara åtskilda i både tid och rum.
 - Kraven på total undervisningstid i de obligatoriska skolformerna samt gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska inte gälla när distansundervisning används. Däremot ska distansläraren ha regelbunden direktkontakt med eleven.
 - Den lärare som bedriver distansundervisning ska uppfylla skollagens krav på legitimation och behörighet för undervisningen.
 - Distansundervisning ska endast få utföras av huvudmän inom skolväsendet. SKL anser dock att ett undantag bör införas vad gäller modersmålsundervisning på distans som bör kunna få bedrivas av en enskild fysisk eller juridisk person.
 - När en enskild ansöker om godkännande som huvudman och utförare av enbart distansundervisning ska inte skollagens bestämmelser gälla i fråga om konsekvenser för eleverna och skolväsendet i den kommun där utbildningen ska bedrivas. Det behövs inget samråd eftersom eleverna finns i hela landet och inte har någon större inverkan på kommunen.

- Ett godkännande som utförare av distansundervisning ska kräva att det kan antas att det kommer att finnas ett tillräckligt elevunderlag för att bedriva en stabil verksamhet.
- Kraven på total undervisningstid i de obligatoriska skolformerna samt gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska inte gälla när distansundervisning används. Däremot ska distansläraren ha regelbunden direktkontakt med eleven.
- Elever som på grund av sjukdom eller likande skäl ska ges särskild undervisning i hemmet eller på annan lämplig plats kan få distansundervisning istället om elev och vårdnadshavare samtycker. Det gäller i de obligatoriska skolformerna samt gymnasieskolan och gymnasiesärskolan.
- SKL avstyrker följande förslag:
 - Distansundervisning ska få användas endast för elever som inte har möjlighet att delta i den reguljära undervisningen på grund av dokumenterad medicinsk, psykisk eller social problematik alternativt andra särskilda skäl. SKL anser att alla elever ska ges möjlighet att välja att läsa en gymnasieutbildning på distans.
 - Distansundervisning ska endast få utföras av en huvudman som efter ansökan har godkänts som utförare av utbildning där distansundervisning används. SKL anser att den distansundervisning som bedrivs som särskilt stöd bör få utföras av huvudmannen för den skola där eleven går. I dessa fall anser SKL att huvudmannen inte ska behöva ansöka om godkännande hos Skolinspektionen.

Förslag om distansundervisning i den obligatoriska skolformerna

- SKL tillstyrker följande förslag:
 - Distansundervisning ska få användas som särskilt stöd under en begränsad tid om eleven uppfyller förutsättningarna för sådan undervisning. Distansundervisningen bör syfta till att eleven ska återgå i reguljär undervisning.
 - Beslut om åtgärdsprogram för en elev i grundskolan, grundsärskolan och specialskolan får innebära att eleven ges särskilt stöd i form av distansundervisning. Distansundervisning får ges om elevens vårdnadshavare eller andra som har omvårdnaden om eleven medger detta.

- Distansundervisning ska få användas i grundskolan, grundsärskolan och specialskolan. Det ska endast få användas i årskurs 7-9 i grundskolan och grundsärskolan samt i årskurs 8-10 i specialskolan. SKL anser dock att det även bör vara möjligt att ge distansundervisning i tidigare årskurser om det finns särskilda skäl.
- Distansundervisning i grundskolan, grundsärskolan och specialskolan ska endast få användas i ämnena: engelska, matematik, moderna språk, modersmål, naturorienterande ämnen, samhällsorienterande ämnen, samiska, språkval, svenska, svenska som andraspråk, teckenspråk och teknik. SKL anser emellertid att skollagen bör göra det möjligt med en kombination av när- och distansundervisning i praktiskt-estetiska ämnen.

Förslag om distansundervisning i de frivilliga skolformerna

- SKL tillstyrker följande förslag:
 - Distansundervisning ska få användas för nationella program i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan, för introduktionsprogram i gymnasieskolan samt för individuella program i gymnasiesärskolan.
 - Distansundervisning ska få användas i samtliga ämnen, kurser och program under förutsättning att huvudmannen har blivit godkänd som utförare av distansundervisning för den aktuella utbildningen.
 - Behöriga sökande från hela landet ska tas emot till en utbildning i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan som ges med distansundervisning (riksrekrytering).
 - Huvudmannen för den sökta utbildningen ska pröva om en sökande är behörig och ska tas emot.
 - Ett urval till utbildning med distansundervisning ska göras om det finns fler sökande än platser. Urvalsgrunderna ska godkännas av Skolinspektion.
 - Sekretess ska gälla i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan för uppgift om enskilda personliga förhållanden i ärenden om mottagande i utbildning som anordnas med distansundervisning. Sekretessen ska endast gälla om det bedöms att den enskilde eller anhöriga kan lida men om uppgiften röjs.
 - Hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på en utbildning inom gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan där

distansundervisning används. Bidraget ska bestå av ett grundbelopp och i vissa fall ett tilläggsbelopp.

- En elev som har distansundervisning ska ha rätt till ersättning för de resor inom Sverige som krävs för utbildningen. Då ska elevens hemkommun stå för kostnaderna. Om eleven dessutom behöver övernatta utanför det egna hemmet ska hemkommunen svara för kostnader för kost och logi.
- En elev som har påbörjat ett nationellt program eller en nationell inriktning inom gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan där distansundervisning används och därefter önskar delta i reguljär undervisning ska ha rätt att fullfölja utbildningen hos hemkommunen om hemkommunen erbjuder sådan utbildning.
- Bestämmelserna om att utbildningen ska vara avgiftsfri ska inte hindra att en elev när distansundervisning används själv får svara för kostnader för bredbandsuppkoppling och annan teknisk utrustning. Detta gäller endast de som har antagits till en utbildning där distansundervisning används på grund av skäl som exempelvis tillfälligt boende utomlands, resor på grund av förvärvsarbete eller elitidrottskarriär.
- Uppgifter som avser särskild undervisning i form av distansundervisning ska få överlämnas på entreprenad inom gymnasieskolan och för elever som tillhör målgruppen för särskild undervisning i hemmet.
- SKL avstyrker följande förslag:
 - Distansundervisning ska få användas för hela utbildningen eller för att slutföra utbildningen i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan om eleven uppfyller de förutsättningar som krävs. SKL anser att elever inom de frivilliga skolformerna ska få välja att bedriva sina studier på distans utan att behöva uppfylla andra krav än behörighet alternativt tillhöra gymnasiesärskolans målgrupp. En del önskar av olika skäl att få studera på distans, till exempel för att de vill bo på landsbygden men undvika långa resor till skolan, att de vill ha större möjligheter att styra över sin egen tid eller att de har fått barn tidigt.
 - Förutom de behörighetskrav som gäller den aktuella utbildningen ska den sökande uppfylla kraven för att få använda distansundervisning. SKL anser inte att särskilda krav ska ställas på de sökande.
- SKL anser att:

- Även elever i gymnasieskolan ska kunna få tillgång till distansundervisning som särskilt stöd så som föreslås för de obligatoriska skolformerna.

Ikraftträdande och genomförande

- SKL anser:
 - Utredningen har gjort en rimlig bedömning vad gäller ikraftträdande. De ökade möjligheterna när det gäller entreprenad och fjärrundervisning kan träda i kraft den 1 juli 2018 eftersom dessa former av undervisning och samverkan är frivilliga för huvudmännen att använda. Att bestämmelserna om distansundervisning inte träder i kraft förrän den 1 juli 2020 är lämpligt med tanke på att det handlar om nya rättigheter för vissa elever och de huvudmän som vill bedriva distansundervisning behöver rimliga planeringsförutsättningar.

Konsekvenser av förslagen

- SKL anser:
 - Utredningens förslag om ökade möjligheter till fjärrundervisning, undervisning på entreprenad och distansundervisning gynnar både huvudmän och elever.

Förslag om samarbetsformer

Entreprenad som samarbetsform bör behållas

Utredningen bedömer att samarbetsformen entreprenad bör behållas och att beteckningen entreprenad inte bör ändras. SKL instämmer i utredningens förslag.

Definition av entreprenad

Utredningen föreslår att med entreprenad ska avses att en huvudman inom skolväsendet sluter avtal med någon annan om att denne ska utföra uppgifter inom den utbildning som huvudmannen ansvarar för. Det innebär att huvudmannen behåller huvudansvaret för uppgifter som utförs på entreprenad. SKL tillstyrker definitionen av entreprenad.

Denna reglering av entreprenad ska även gälla för andra huvudmän för utbildning och annan verksamhet enligt skollagen, exempelvis utbildning vid särskilda ungdomshem.

Samma bestämmelser ska gälla vid entreprenad

Utredningen föreslår att de bestämmelser som finns för en utbildning eller annan verksamhet enligt skollagen även ska gälla för uppgifter som utförs på entreprenad,

med de undantag som anges i kapitlet om entreprenad. SKL delar utredningens uppfattning och tillstyrker förslaget.

Inga undantag från behörighetsreglerna för lärare och förskollärare

Utredningen föreslår att samma krav på legitimation och behörighet i enlighet med skollagen ska gälla vid undervisning på entreprenad i förskolan, förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, fritidshemmet, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. SKL ställer sig bakom förslaget.

Myndighetsutövning som ska få överlämnas till någon annan

Utredningen föreslår att en huvudman som överlämnar uppgiften att bedriva undervisning på entreprenad så som tidigare även ska få överlämna den myndighetsutövning som hör till en lärares undervisningsuppgift till utföraren. SKL tillstyrker förslaget.

Utredningen föreslår att en kommun eller landsting som tidigare ska få överlämna den myndighetsutövning som hör till rektors uppgift till utföraren inom kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna. SKL tillstyrker förslaget.

Ett neutralt huvudmannabegrepp ska användas i entreprenadbestämmelserna

Utredningen föreslår att bestämmelserna om entreprenad så långt som möjligt ska utformas på ett sätt som är gemensamt för alla huvudmän inom skolväsendet. De begränsningar eller undantag som gäller vissa huvudmän ska anges i särskilda bestämmelser. SKL instämmer i utredningens förslag.

Bestämmelserna om entreprenad ska i huvudsak även gälla för vissa särskilda utbildningsformer

Utredningen föreslår att samma entreprenadbestämmelser ska gälla för utbildning vid särskilda ungdomshem, utbildning för elever som vårdas på sjukhus eller annan motsvarande institution som för den skolform som den anordnade utbildningen ska motsvara. SKL har inget att erinra mot förslaget.

Kommuner och landsting

Utredningen föreslår att en kommun eller ett landsting så som tidigare genom ett avtal om entreprenad ska få utföra uppgifter åt en annan huvudman inom skolväsendet trots bestämmelsen i kommunallagen om anknytning till kommunens eller landstingets område eller medlemmar. SKL delar utredningens uppfattning och tillstyrker förslaget.

Utredningen föreslår vidare att en kommun eller ett landsting genom ett sådant avtal ska få utföra uppgifter som avser utbildning vid särskilda ungdomshem eller utbildning för elever som vårdas på sjukhus eller motsvarande institution. SKL har inget att erinra mot förslaget.

Utredningen bedömer att självkostnadsprincipen ska gälla när en kommun eller landsting utför uppgifter på entreprenad åt någon annan. SKL delar utredningens uppfattning.

Staten

Utredningen föreslår att staten i egenskap av huvudman för specialskolan och sameskolan på entreprenad endast ska få utföra uppgifter som avser undervisning i teckenspråk, samiska eller integrerad samisk undervisning samt specialpedagogiska insatser. Undervisningen får även utföras med fjärrundervisning. SKL har inget att erinra mot förslaget.

Andra aktörer

Utredningen bedömer att andra aktörer än huvudmän inte bör ges någon generell möjlighet att utföra uppgifter som avser undervisning på entreprenad inom skolväsendet. I yttrandet över utredningens delbetänkande (vårt ärendenr 16/00916) tillstyrkte SKL emellertid att modersmålsundervisning och studiehandledning även skulle kunna få utföras av aktörer som inte är huvudmän och den uppfattningen kvarstår.

Möjliga utförare ska anges i skollagen

Utredningen föreslår att det i bestämmelserna uttryckligen ska framgå till vilken eller vilka kategorier av utförare, det vill säga kommun, landsting, staten, enskild huvudman, enskild fysisk eller juridisk person, som en viss uppgift får överlämnas. SKL har inget att erinra mot detta förslag.

Alla uppgifter i vissa skolformer

Utredningen föreslår att alla uppgifter som tidigare ska få överlämnas till en enskild fysisk eller juridisk person på entreprenad inom kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna och annan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. skollagen, bland annat pedagogisk omsorg som erbjuds istället för förskola eller fritidshem och öppen förskola. SKL tillstyrker förslaget.

Alla uppgifter under begränsad tid i förskola och fritidshem

Utredningen föreslår att den nuvarande möjligheten att överlämna alla uppgifter inom förskolan, förskoleklassen och fritidshem på entreprenad till en fysisk eller juridisk enskild person ska upphöra. SKL anser att denna möjlighet bör kvarstå och avstyrker därmed förslaget.

Utredningen föreslår att det under en begränsad tidsperiod ska vara tillåtet att överlämna alla uppgifter till en annan huvudman inom skolväsendet på entreprenad inom förskolan och fritidshemmet. Detta får göras för att tillhandahålla verksamhet under lov och på obekvämt arbetstid och för att möjliggöra ett effektivt resursutnyttjande. SKL tillstyrker förslaget.

Uppgifter som inte är hänförliga till undervisning

Utredningen föreslår att uppgifter som inte är hänförliga till undervisning som tidigare ska få överlämnas på entreprenad till en enskild fysisk eller juridisk person inom förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. SKL tillstyrker förslaget.

Bedömning av nyanlända elevers kunskaper

Utredningen föreslår att den bedömning av nyanlända elevers kunskaper som är obligatorisk enligt skollagen får överlämnas på entreprenad till en annan huvudman inom skolväsendet inom grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan. SKL tillstyrker förslaget, men anser att även gymnasieskolan och gymnasiesärskolan bör omfattas med tanke på att Gymnasieutredningen har föreslagit att göra bedömningen av nyanlända elever kunskaper obligatorisk även där.

Entreprenad ska vara undantag när det gäller undervisning

Utredningen föreslår att vissa uppgifter som avser undervisning endast ska få överlämnas på entreprenad om huvudmannen har gjort vad som rimligen kan krävas för att anordna utbildningen inom den egna organisationen. SKL har inget att erinra mot förslaget.

SKL anser, till skillnad mot utredningen, att det bör finnas möjlighet för huvudmän att samverka genom att överlämna viss närundervisning på entreprenad till varandra i de fall då de inte har lyckas rekrytera en behörig lärare. Det kan handla om närundervisning på entreprenad i exempelvis praktiskt-estetiska ämnen eller moderna språk då det kan finnas möjlighet att via entreprenad få tillgång till en legitimerad och behörig lärare, i likhet med vad som föreslås bli möjligt med fjärrundervisning.

Vissa karaktärsämnen inom gymnasieskolan och gymnasiesärskolan

Utredningen föreslår att möjligheten att överlämna uppgifter som avser undervisning i karaktärsämnen som har en yrkesinriktad eller estetisk profil ska utvidgas till att även omfatta gymnasiesärskolan. Dessa uppgifter får därmed överlämnas till en enskild fysisk eller juridisk person på entreprenad inom både gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. SKL tillstyrker förslaget.

Modersmålsundervisning

Utredningen föreslår att möjligheten att överlämna uppgifter som avser modersmålsundervisning på entreprenad ska utvidgas till att även gälla specialskolan och sameskolan, vilket innebär att alla de obligatoriska skolformerna samt gymnasieskolan och gymnasiesärskolan har denna möjlighet. SKL har inget att erinra mot förslaget, men vi anser att det även bör vara möjligt att överlämna modersmålsundervisning på entreprenad till enskilda fysiska eller juridiska personer som inte är huvudmän inom skolväsendet, en möjlighet som idag finns för enskilda huvudmän men som utredningen föreslår ska tas bort.

Studiehandledning på modersmål

Utredningen föreslår att möjligheten att överlämna uppgifter som avser studiehandledning på modersmålet på entreprenad ska utvidgas till att även gälla specialskolan och sameskolan, vilket innebär att alla de obligatoriska skolformerna samt gymnasieskolan och gymnasiesärskolan har denna möjlighet. SKL har inget att erinra mot förslaget, men vi anser att det även bör vara möjligt att överlämna studiehandledning på modersmål på entreprenad till enskilda fysiska eller juridiska personer som inte är huvudmän inom skolväsendet.

Specialpedagogiska insatser

Utredningen föreslår att uppgifter som avser specialpedagogiska insatser ska få överlämnas till staten i egenskap av huvudman för specialskolan på entreprenad inom grundskolan, grundsärskolan och sameskolan. SKL tillstyrker förslaget.

Lovskola

Utredningen föreslår att undervisning i lovskola ska bli möjlig att överlämna på entreprenad till en annan huvudman inom grundskolan. SKL tillstyrkte detta förslag i sitt yttrande över Mer tid för kunskap – förskoleklass, förlängd skolplikt och lovskola (SOU 2015:81, vårt ärendenr 15/05939).

Dispens

Utredningen föreslår att regeringen, som tidigare, efter ansökan av en kommun, landsting eller enskild huvudman ska få ge dispens om det finns särskilda skäl för att överlämna åt någon annan aktör att bedriva undervisning inom skolväsendet. SKL har inget att erinra mot detta förslag.

Föreskriftsrätt

Utredningen föreslår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela ytterligare föreskrifter om entreprenader som gäller överlämnande av uppgifter som avser undervisning. SKL har inget att erinra mot detta förslag.

En definition av samverkan införs

Utredningen föreslår att samverkan ska definieras som att en kommun sluter avtal med någon annan kommun, ett landsting eller staten om att denna ska ta över uppgifter enligt skollagen på ett visst område. Det innebär att den andra aktören tar över huvudmannaskapet för uppgiften. SKL har inget att erinra mot den föreslagna definitionen.

När samverkan enligt 23 kap. skollagen ska vara möjlig

Utredningen föreslår att en kommun så som tidigare ska få sluta avtal om samverkan i fråga om uppgifter inom kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna. Ett avtal föreslås som tidigare få slutas med en annan kommun eller ett landsting. SKL tillstyrker förslaget.

Utredningen föreslår att en kommun så som tidigare ska få sluta avtal om samverkan i fråga om uppgifter inom förskola, fritidshemmet och sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. skollagen. Det innebär att ett avtal i enlighet med som nu gäller ska få slutas med en annan kommun och staten, i egenskap av huvudman för sameskolan, när det gäller uppgifter inom förskolan.

Överlåtelse av medicinska insatser

Utredningen föreslår att en huvudman inom skolväsendet så som tidigare ska få överlåta ansvaret för medicinska insatser inom elevhälsan samtidigt som huvudmannen i övrigt behåller huvudmannskapet för utbildningen. En kommun, enskild huvudman och staten kan härigenom överlåta ansvaret till ett landsting. Ett landsting, en enskild huvudman och staten kan överlåta ansvaret till en kommun. Parterna ska vara överens för att en överlåtelse ska kunna ske. Det som sägs om huvudmän inom skolväsendet ska även gälla för staten i egenskap av huvudman för utbildning vid särskilda ungdomshem. SKL har inget att erinra mot detta förslag.

Ställningstaganden om upphandling

Utbildning inom skolväsendet utgör icke-ekonomiska tjänster av allmänt intresse

Utredningen bedömer att utbildning inom skolväsendet utgör icke-ekonomiska tjänster av allmänt intresse och inte behöver upphandlas när de överlämnas på entreprenad. Det handlar om: Alla uppgifter inom kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna, alla uppgifter under en begränsad tid i förskola och fritidshem, bedömning av nyanlända elevers kunskaper, vissa karaktärsämnen i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan, modersmålsundervisning, studiehandledning på modersmål, specialpedagogiska insatser, lovskola samt fjärr- och distansundervisning.

SKL instämmer i utredningens bedömning att utbildning inom skolväsendet utgör icke-ekonomiska tjänster av allmänt intresse och att dessa uppgifter därför inte behöver upphandlas enligt LOU när de överlämnas på entreprenad.

Ett tänkbart förtydligande i LOU

Utredningen bedömer att regeringen bör överväga att föreslå riksdagen ett förtydligande i LOU så att det direkt av lagen framgår att icke-ekonomiska tjänster av allmänt intresse inte omfattas av lagens tillämpningsområde. SKL delar utredningens bedömning och anser att regeringen bör agera i enlighet med den.

Förslag om fjärrundervisning

Fjärrundervisning endast när undervisning annars inte kan komma till stånd

Utredningen föreslår att fjärrundervisning så som idag ska få användas endast när det inte finns någon legitimerad lärare som är behörig för undervisning i ämnet inom

huvudmannens skolenhet eller när elevunderlaget är otillräckligt. Undantag från legitimations- och behörighetskraven finns för undervisning i modersmål, lärare i integrerad samisk undervisning och lärare i yrkesämnena.

SKL anser till skillnad från utredningen att det finns behov av att också tillåta fjärrundervisning ur ett elevperspektiv, att det finns elever som skulle gynnas av fjärrundervisning i ett eller flera ämnen. För elever som skulle behöva få tillgång till undervisning på en mer avancerad nivå i ett eller flera ämnen, till exempel gymnasie matematik i grundskolan, skulle fjärrundervisning kunna vara en möjlighet. Även nyanlända elever skulle kunna dra nytta av ämnesundervisning på sitt modersmål som fjärrundervisning för att komma vidare i sin kunskapsutveckling och inte begränsas av att all undervisning bedrivs på svenska. SKL avstyrker därmed utredningens förslag att fjärrundervisning endast ska tillåtas när undervisning inte kan komma tillstånd.

De grundläggande bestämmelserna om fjärrundervisning ska anges i skollagen

Utredningen föreslår att de grundläggande bestämmelserna om fjärrundervisning ska samlas i ett nytt kapitel i skollagen. I detta kapitel ska förutsättningar och begränsningar regleras. SKL ställer sig bakom detta förslag.

Utredningen föreslår att regeringen eller den myndighet regeringen föreslår ska få meddela ytterligare föreskrifter om fjärrundervisning. SKL har inget att erinra mot detta.

Vad som ska betraktas som fjärrundervisning

Utredningen bedömer att nuvarande definition av fjärrundervisning bör behållas. Det innebär interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare är åtskilda i tid men inte i rum. SKL har inget att erinra mot utredningens förslag.

Utredningen föreslår att fjärrundervisning så som idag ska få användas i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. SKL instämmer i förslaget.

Ämnen och verksamheter i de obligatoriska skolformerna

Utredningen föreslår att fjärrundervisning ska få användas i alla ämnen i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan bortsett från de praktiskt-estetiska ämnena bild, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, musik samt slöjd. Regeringen föreslås få meddela föreskrifter som begränsar i vilka årskurser som fjärrundervisning få användas i respektive ämne och verksamhet.

SKL anser att fjärrundervisning bör tillåtas i alla ämnen och kurser där skolhuvudmannen bedömer att det är lämpligt. Vi tillstyrker utredningens förslag, men anser att om skollagen gör det möjligt kan en kombination av när- och fjärrundervisning användas i praktiskt-estetiska ämnen.

Utredningen bedömer att fjärrundervisning endast ska få användas i årskurs 1-3 i grundskolan, grundsärskolan och sameskolan respektive årskurs 1-4 i specialskolan vid undervisning i modersmål och samiska i sameskolan och vid integrerad samisk undervisning i sameskolan.

Utredningen bedömer att fjärrundervisning i årskurs 4-6 i grundskolan, grundsärskolan och sameskolan respektive i årskurs 5-7 i sameskolan även ska få användas till undervisning i moderna språk och teckenspråk.

I årskurs 7-9 i grundskolan och grundsärskolan respektive 8-10 i specialskolan bör fjärrundervisning tillåtas i samtliga ämnen och verksamheter utom de ovan nämnda praktiskt estetiska.

SKL delar inte utredningens bedömning att möjligheterna till fjärrundervisning ska vara mer begränsade för de yngre eleverna. För yngre elever kan längre skolresor vara ett större problem än för de äldre eleverna samtidigt som de också bör få tillgång till legitimerade och behöriga lärare.

Kurser och verksamheter i de frivilliga skolformerna

Utredningen föreslår att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om i vilka kurser som fjärrundervisning ska få användas i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan.

SKL ställer sig bakom utredningens förslag att delvis reglera tillåtna ämnen och verksamheter i gymnasieförordning delvis utfärda föreskrifter av Skolverket.

Utredningen bedömer att fjärrundervisning inte bör få användas i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan i kurser i ämnena bild, dans, idrott och hälsa, musik och teater.

SKL delar inte utredningens bedömning och anser att en kombination av när- och fjärrundervisning skulle kunna vara möjlig.

Utbildning vid de särskilda ungdomshemmen

Utredningen föreslår att fjärrundervisning så som idag även ska få användas vid särskilda ungdomshem. Samma bestämmelser om fjärrundervisning som för motsvarande skolform ska gälla. SKL ställer sig bakom detta förslag.

Försöksverksamhet i andra ämnen och skolformer

Utredningen föreslår att regeringen ska få meddela föreskrifter om försöksverksamhet med fjärrundervisning i andra ämnen och skolformer. Utredningen bedömer att en försöksverksamhet bör genomföras med fjärrundervisning i modersmål i förskoleklassen. SKL tillstryker utredningens förslag.

Huvudmannen ska fatta beslut om fjärrundervisning

Utredningen föreslår att en huvudman som avser att använda fjärrundervisning i ett ämne, kurs eller verksamhet ska fatta beslut om det. Beslut får fattas för högst ett år i taget om det inte finns någon lärare som uppfyller kraven. Samma begränsning ska

gälla för integrerad samisk undervisning i grundskolan om det saknas en lämplig person. Om det finns särskilda skäl att anta att behovet kommer att kvarstå under mer än ett års tid får huvudmannen besluta om att använda fjärrundervisning för längre tid. SKL har inget att erinra mot utredningens förslag.

Utredningen bedömer att beslut om fjärrundervisning bör dokumenteras och att huvudmannen bör anmäla omfattningen av fjärrundervisning bör anmälas till Skolinspektion. SKL har inget att erinra mot förslaget.

Utredningen föreslår att beslut om fjärrundervisning inte behöver fattas om fjärrundervisningen används på grund av oförutsedda omständigheter vid enstaka tillfällen. Inga av de begränsningar som rör fjärrundervisning gäller vid dessa tillfällen. SKL ställer sig bakom detta förslag.

Begränsad mängd fjärrundervisning

Utredningen föreslår att regeringen ska få meddela föreskrifter som anger i vilken omfattning fjärrundervisning högst får användas. SKL har inget att erinra mot detta förslag.

Utredningen bedömer att fjärrundervisningen bör få omfatta högst 25 procent av elevens respektive skolenhetens undervisningstimmar i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan. I gymnasieskolan eller gymnasieskolan bör högst 50 procent av undervisningstimmar utgöras av fjärrundervisning.

SKL anser att fjärrundervisning bör utgöra en begränsad del av undervisningstimmar, men det är inte brukligt med procentsatser i lagtext. Däremot är det möjligt att vara mer specifik i förarbetena. Vi anser att avsikten bör formuleras i text och delar inte utredningens bedömning om att införa en procentuell reglering.

Omfattningen av fjärrundervisning för eleven bör dokumenteras

Utredningen bedömer att omfattningen av fjärrundervisning för en elev i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan bör framgå av elevens individuella studieplan. SKL har inget att erinra mot detta.

Hur fjärrundervisning får anordnas på elevernas hemskola

Utredningen föreslår att det ska finnas en handledare närvarande där eleverna befinner sig vid fjärrundervisning. Handledaren ska vara en person som bedöms lämplig för uppgiften. SKL tillstyrker detta förslag.

Utredningen föreslår att handledaren ska få vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som rektorn eller en lärare får vidta för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller komma till rätta med en elevs ordningsstörande beteende. Handledaren föreslås även få besluta om utvisning ur undervisningslokalen och omhändertagande av föremål. SKL ställer sig bakom detta förslag.

Krav på den som utför fjärrundervisningen

Utredningen föreslår att endast den som är huvudman inom skolväsendet ska få utföra fjärrundervisning. Ett undantag ska vara den som är huvudman för särskilda ungdomshem.

I utredningens delbetänkande föreslogs att modersmålsundervisning skulle få överlämnas som fjärrundervisning på entreprenad till en kommun, ett landsting eller en enskild fysisk eller juridisk person. SKL tillstyrkte detta förslag och vidhåller denna uppfattning att modersmålsundervisning bör utgöra ett undantag. I övrigt anser vi att det bör vara skolhuvudmän som svarar för fjärrundervisning.

Begränsad del av verksamheten

Utredningen bedömer att en huvudman bör få utföra fjärrundervisning i en omfattning som innebär högst 25 procent av undervisningstimmarna i de obligatoriska skolformerna och högst 50 procent av undervisningstimmarna i de frivilliga skolformerna. SKL anser att fjärrundervisning bör utgöra en begränsad del av undervisningstimmarna, men det är inte brukligt med procentsatser i lagtext. Däremot är det möjligt att vara mer specifik i förarbetena. Vi anser att avsikten bör formuleras i text och delar inte utredningens bedömning om att införa en procentuell reglering.

Krav på fjärrläraren

Utredningen föreslår att den lärare som bedriver fjärrundervisning ska uppfylla skollagens krav om legitimation och behörighet för undervisningen. De undantag gäller för modersmålslärare, yrkeslärare och den som bedriver integrerad samisk undervisning som närundervisning ska också gälla fjärrundervisning. SKL ställer sig bakom dessa förslag.

Fjärrundervisning på entreprenad

Utredningen föreslår att uppgifter som avser fjärrundervisning ska få överlämnas till en annan huvudman inom skolväsendet på entreprenad inom grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Överlämnande får endast göras om huvudmannen gjort vad som rimligen kan krävas för att anordna utbildningen inom den egna organisationen. SKL har inget att erinra mot detta förslag.

Förslag om studiehandledning på modersmålet

Utredningen bedömer att studiehandledning på modersmålet inte bör regleras i bestämmelserna om fjärrundervisning. Studiehandledning i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid bör regleras i skolförordningen respektive gymnasieförordningen. SKL delar utredningens bedömning.

Utredningen föreslår att studiehandledning på modersmålet i interaktiv form ska få överlämnas på entreprenad inom grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasieskolan. SKL ställer sig positiva till detta.

Förslag om distansundervisning – allmänna bestämmelser

Möjligheter till distansundervisning ska införas

Utredningen föreslår att distansundervisning ska få användas, det vill säga att denna undervisningsform ska regleras i skollagen. SKL tillstyrker detta förslag.

Vad som ska betraktas som distansundervisning

Utredningen föreslår att distansundervisning ska definieras som interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik där elever och lärare kan vara åtskilda i både tid och rum. Definitionen har sin grund i att undervisningen ofta är asynkron, det vill säga att elev och lärare varken befinner sig i samma rum eller kommunicerar i realtid. Många gånger kompletteras detta emellertid med synkron undervisning då elev och lärare kommunicerar i realtid och emellanåt även med närundervisning då elev och lärare befinner sig i samma rum. Den föreslagna definitionen ger utrymme för den variation inom distansundervisning som är möjlig och SKL ställer sig därmed bakom den.

Distansundervisning endast när deltagande i undervisning annars inte är möjligt

Utredningen föreslår att distansundervisning ska få användas endast för elever som inte har möjlighet att delta i den reguljära undervisningen på grund av dokumenterad medicinsk, psykisk eller social problematik.

För elever i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska undervisning även få användas för elever som på grund av andra särskilda skäl inte har möjlighet att delta i den reguljära undervisningen. Särskilda skäl är exempelvis elever som utövar idrott på elitnivå men inte har riksidsrottsgymnasium som möjligt alternativ, har en yrkeskarriär eller ett företag som kräver resor utanför hemorten samt kortare eller längre vistelse med vårdnadshavare utomlands.

SKL delar utredningens uppfattning när det gäller de obligatoriska skolformerna men vi ställer oss inte bakom utredningens snäva beskrivning av målgruppen i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Förutom dokumenterad medicinsk, psykisk eller social problematik är godkända särskilda skäl exempelvis tillfälligt boende utomlands med vårdnadshavare, att ha en elitidrottskarriär eller förvärvsarbete med många resor utanför hemorten. SKL anser att alla ungdomar ska ges möjlighet att välja gymnasiestudier med distansundervisning. En del ungdomar önskar att få studera på distans, till exempel för att de vill bo på landsbygden men undvika långa resor till skolan, att de vill ha större möjligheter att styra över sin egen tid eller att de har fått barn tidigt. Mot bakgrund av detta väljer vi att avstyrka utredningens förslag.

Ett nytt kapitel ska införas i skollagen

Utredningen föreslår att de grundläggande bestämmelserna om distansundervisning ska samlas i ett nytt kapitel i skollagen. SKL har inget att erinra mot detta.

Föreskriftsrätt

Utredningen föreslår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela ytterligare föreskrifter om distansundervisning. SKL har inget att erinra mot detta.

Distansundervisning innebär mindre lärarledd undervisningstid

Utredningen föreslår att kraven på total undervisningstid i de obligatoriska skolformerna samt gymnasieskolan och gymnasiesärskolan inte ska gälla när distansundervisning används. Däremot ska distansläraren ha regelbunden direktkontakt med eleven när distansundervisning används. SKL bedömer att det är rimligt att regleringen av den totala undervisningstiden undantas vid distansundervisning, men att eleven tillförsäkras regelbunden direktkontakt med läraren. Mot bakgrund av detta tillstyrker vi förslaget.

Distansläraren

Utredningen föreslår att den lärare som bedriver distansundervisning ska uppfylla skollagens krav på legitimation och behörighet för undervisningen. De undantag som gäller för bland annat modersmållärare ska även gälla vid distansundervisning. SKL delar utredningens uppfattning och tillstyrker utredningens förslag.

Endast huvudmän inom skolväsendet

Utredningen föreslår att distansundervisning endast ska få utföras av huvudmän inom skolväsendet. SKL delar utredningens uppfattning och tillstyrker förslaget. Vi anser emellertid att ett undantag bör införas vad gäller modersmålsundervisning som bör kunna få bedrivas av andra fysiska eller juridiska personer.

Godkännande av Skolinspektionen

Utredningen föreslår att distansundervisning endast ska få utföras av en huvudman som efter ansökan har godkänts som utförare av utbildning där distansundervisning används. Ett sådant godkännande ska avse viss utbildning vid en viss skolenhet.

SKL anser att den distansundervisning som bedrivs som särskilt stöd efter upprättande av åtgärdsprogram i grundskolan bör kunna utföras av huvudmannen för den skola där eleven går. I dessa fall anser SKL att huvudmannen inte ska behöva ansöka om godkännande hos Skolinspektionen, något som riskerar att fördröja processen och bidra till att det särskilda stödet sätts in senare. Mot bakgrund av detta avstyrker vi utredningens förslag.

Utredningen föreslår att den som ansöker hos Skolinspektionen om godkännande ska betala en avgift till staten. Föreskrifter om avgiftens storlek och om betalning får

meddelas av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer. SKL har inget att erinra mot detta förslag.

Mer om vad som krävs för godkännande

Utredningen föreslår att när en enskild ansöker om godkännande som huvudman och utförare av enbart distansundervisning ska inte skollagens bestämmelser gälla i fråga om konsekvenser för eleverna och skolväsendet i den kommun där utbildningen ska bedrivas. Samråd ska inte heller behövas med den kommun där utbildningen ska bedrivas innan utbildningen startar. SKL tillstyrker förslaget eftersom distansundervisning innebär att eleverna kan finnas i hela landet och inte inverkar i någon större utsträckning på kommunen.

Tillräckligt elevunderlag

Utredningen föreslår att ett godkännande som utförare av distansundervisning ska kräva att det kan antas att det kommer att finnas ett tillräckligt elevunderlag för att bedriva en stabil verksamhet. SKL konstaterar att det är svårt att beräkna omfattningen av den tilltänkta målgruppen men att det är samma krav på elevunderlag som ställs när det gäller internationella skolor. Vi inser behovet av att ändå göra en uppskattning av elevunderlaget och tillstyrker därmed utredningens förslag.

Föreskrifter om godkännande

Utredningen föreslår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska meddela föreskrifter om vad som ska krävas i fråga om utbildning där distansundervisning ska användas för att ett godkännande ska lämnas. SKL har inget att erinra mot förslaget.

Överklagande i fråga om godkännande

Utredningen föreslår att beslut av Skolinspektionen i fråga om godkännande av utförare och även beslut om återkallelse av ett sådant godkännande ska få överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. SKL har inget att erinra mot förslaget.

Vissa bestämmelser ska inte gälla för distansundervisning

Utredningen föreslår att skollagens bestämmelser och föreskrifter som meddelats i anslutning till den ska gälla även distansundervisning om inte något annat anges i skollagens kapitel om distansundervisning. SKL tillstyrker detta förslag.

Skolbibliotek

Utredningen föreslår att skollagens bestämmelser om skolbibliotek inte ska gälla när distansundervisning används. SKL tillstyrker detta förslag.

Särskild undervisning i hemmet

Utredningen föreslår att för elever som ska ges särskild undervisning i hemmet eller på annan lämplig plats ska distansundervisning få användas istället. Det handlar om elever som på grund av sjukdom eller likande skäl inte kan delta i vanligt skolarbete.

Förslaget ska gälla i de obligatoriska skolformerna samt gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Distansundervisning föreslås som möjlighet om elev och vårdnadshavare samtycker. SKL tillstyrker förslaget.

Förslag om distansundervisning i de obligatoriska skolformerna

Särskilt stöd i form av distansundervisning

Utredningen föreslår att distansundervisning ska få användas som särskilt stöd under en begränsad tid om eleven uppfyller förutsättningarna för sådan undervisning.

Utredningen bedömer att distansundervisningen bör syfta till att eleven ska återgå i reguljär undervisning. SKL tillstyrker förslaget om distansundervisning som särskilt stöd.

Distansundervisning beslutas genom åtgärdsprogram

Utredningen föreslår att ett beslut om åtgärdsprogram för en elev i grundskolan, grundsärskolan och specialskolan får innebära att eleven ges särskilt stöd i form av distansundervisning. Rektor ska fatta beslut och får inte överlåta detta till någon annan och distansundervisning får endast användas för en termin i taget. SKL tillstyrker förslaget.

Distansundervisning kräver vårdnadshavares medgivande

Utredningen föreslår att distansundervisning endast får ges om elevens vårdnadshavare eller andra som har omvårdnaden om eleven medger detta. SKL ställer sig bakom förslaget.

Skolformer och årskurser

Utredningen föreslår att distansundervisning ska få användas i grundskolan, grundsärskolan och specialskolan. Det ska endast få användas i årskurs 7-9 i grundskolan och grundsärskolan samt i årskurs 8-10 i specialskolan. SKL tillstyrker förslaget att distansundervisning ska få ges som särskilt stöd i dessa skolformer men anser att det även bör vara möjligt, om det finns särskilda skäl, att även erbjuda distansundervisning i tidigare årskurser.

Möjliga ämnen i de obligatoriska skolformerna

Utredningen föreslår att distansundervisning i grundskolan, grundsärskolan och specialskolan endast ska få användas i ämnena: engelska, matematik, moderna språk, modersmål, naturorienterande ämnen, samhällsorienterande ämnen, samiska, språkval, svenska, svenska som andraspråk, teckenspråk och teknik. SKL tillstyrker förslaget men anser emellertid att det kan vara möjligt att även erbjuda delar av de praktiskt-estetiska ämnena på distans.

Skolmåltider

Utredningen föreslår att skollagens bestämmelser om skolmåltider inte ska gälla när distansundervisning används. SKL anser att det är rimligt och tillstyrker utredningens förslag.

Förslag om distansundervisning i de frivilliga skolformerna

SKL delar utredningens uppfattning att möjligheterna till distansundervisning bör vara större i de frivilliga skolformerna gymnasieskolan och gymnasiesärskolan än i de obligatoriska skolformerna.

Hela gymnasieutbildningen med distansundervisning

Utredningen föreslår att distansundervisning ska få används för hela utbildningen eller för att slutföra utbildningen i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan om eleven uppfyller de förutsättningar som krävs.

SKL avstyrker utredningens förslag om att eleven ska ha särskilda skäl, exempelvis elitidrottskarriär och vistelse utomlands med vårdnadshavare, för att få studera på distans i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Vi anser att elever inom de frivilliga skolformerna ska få välja om de vill bedriva sina studier på distans. En del ungdomar önskar av olika skäl att få studera på distans, till exempel för att de vill bo på landsbygden men undvika långa resor till skolan, att de vill ha större möjligheter att styra över sin egen tid eller att de har fått barn tidigt.

Möjliga program och ämnen i de frivilliga skolformerna

Utredningen föreslår att distansundervisning ska få används för nationella program i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan, för introduktionsprogram i gymnasieskolan samt för individuella program i gymnasiesärskolan.

Distansundervisning ska få används i samtliga ämnen, kurser och program under förutsättning att huvudmannen har blivit godkänd som utförare av distansundervisning för den aktuella utbildningen.

SKL tillstyrker utredningens förslag att det inte bör införas några begränsningar när det gäller ämnen, kurser och program.

SKL anser även att elever i gymnasieskolan, i likhet med de inom de obligatoriska skolformerna, ska kunna erbjudas distansundervisning som särskilt stöd, något som utredningen inte föreslår.

Utbildning med distansundervisning ska bli riksrekryterande

Utredningen föreslår att behöriga sökande från hela landet ska tas emot till en utbildning i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan som ges med distansundervisning (riksrekrytering). SKL tillstyrker förslaget.

Behörighet till distansundervisning

Utredningen föreslår att den som söker till en distansutbildning dels ska uppfylla de behörighetskrav som gäller den aktuella utbildningen dels uppfylla kraven för att få använda distansundervisning. SKL avstyrker utredningens förslag. Vi anser att den sökande inte ska behöva uppfylla andra krav än behörighetskraven till gymnasieskolan alternativt tillhöra gymnasieskolans målgrupp.

Prövning av skäl för distansundervisning

Utredningen föreslår att huvudmannen för den sökta utbildningen ska pröva om en sökande är behörig och ska tas emot. SKL tillstyrker förslaget.

Överklagandemöjlighet

Utredningen föreslår att beslut av en kommun, landsting eller enskild huvudman i fråga om mottagande till utbildning i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan där distansundervisning används får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd. SKL ställer sig bakom förslaget.

Urval till distansutbildning

Utredningen föreslår att ett urval till utbildning med distansundervisning ska göras om det finns fler sökande än platser. Urvalsgrunderna ska godkännas av Skolinspektionen. SKL har inget att erinra mot förslaget.

Sekretess vid antagning

Utredningen föreslår att sekretess ska gälla i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan för uppgift om enskilts personliga förhållanden i ärenden om mottagande i utbildning som anordnas med distansundervisning. Sekretessen ska endast gälla om det bedöms att den enskilde eller anhöriga kan lida men om uppgiften röjs. Sekretessen ska inte gälla beslut i ärende och sekretessen för en allmän handling ska gälla i högst sjuttio år. SKL har inget att erinra mot föreslagna sekretessregler.

Ekonomisk ersättning till anordnaren

Utredningen föreslår att hemkommunen ska lämna bidrag till huvudmannen för varje elev på en utbildning inom gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan där distansundervisning används. Bidraget ska bestå av ett grundbelopp och i vissa fall ett tilläggsbelopp. Om statsbidrag lämnas för en elevs utbildning på grund av att eleven är utlandssvensk ska undantag göras från denna bestämmelse. SKL ställer sig bakom förslaget.

Ekonomisk ersättning till eleven för resor och boende

Utredningen föreslår att en elev som har distansundervisning ska ha rätt till ersättning för de resor inom Sverige som krävs för utbildningen. Då ska elevens hemkommun stå för kostnaderna. Om eleven dessutom behöver övernatta utanför det egna hemmet ska hemkommunen svara för kostnader för kost och logi. Utredningen föreslår vidare att

regeringen eller de myndighet som regeringen får meddela föreskrifter om resor och boende vid distansundervisning. SKL har inget att erinra mot detta förslag.

Övergång till reguljär undervisning

Utredningen föreslår att den elev som har påbörjat ett nationellt program eller en nationell inriktning inom gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan där distansundervisning används och därefter önskar delta i reguljär undervisning ska ha rätt att fullfölja utbildningen hos hemkommunen om hemkommunen erbjuder sådan utbildning. SKL har inget att erinra mot detta förslag.

Skolförlagd utbildning

Utredningen föreslår att skollagens bestämmelser om skolförlagd utbildning inte ska gälla när distansundervisning används. SKL tillstyrker detta förslag.

Kostnader för eleven

Utredningen föreslår att bestämmelserna i skollagen om att utbildningen ska vara avgiftsfri inte ska hindra att en elev när distansundervisning används själv får svara för kostnader för bredbandsuppkoppling och annan teknisk utrustning i form av nödvändig hårdvara som behövs för utbildningens genomförande. Detta ska dock endast gälla om eleven har antagits till en utbildning där distansundervisning används på grund av andra särskilda skäl. Bland särskilda skäl finns bland annat elever som tillfälligt bor utomlands, har en elitidrottskarriär eller har förvärvsarbete där de reser mycket utanför hemorten. SKL delar utredningens uppfattning och tillstyrker därmed förslaget.

Entreprenad

Utredningen föreslår att uppgifter som avser särskild undervisning i form av distansundervisning ska få överlämnas på entreprenad inom gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Målgruppen här är elever som tillhör målgruppen för särskild undervisning i hemmet. Överlämnande föreslås få ske till en huvudman som har godkänts för att utföra utbildning där distansundervisning används i den aktuella skolformen. SKL tillstyrker förslaget.

Ikraftträdande och genomförande

Utredningen föreslår att ändringarna i skollagen ska träda i kraft den 1 juli 2018. De nya bestämmelserna om distansundervisning ska tillämpas på utbildning och annan verksamhet från den 1 juli 2020.

SKL bedömer att det är rimligt att de ökade möjligheterna när det gäller entreprenad och fjärrundervisning träder i kraft den 1 juli 2018 eftersom dessa former av undervisning och samverkan är frivilliga för huvudmännen att använda. Att bestämmelserna om distansundervisning inte träder i kraft förrän den 1 juli 2020 är

lämpligt med tanke på att det handlar om nya rättigheter för vissa elever och de huvudmän som vill bedriva distansundervisning behöver rimliga planeringsförutsättningar.

Uppföljning

Utredningen bedömer att reformen om fjärrundervisning bör följas upp senast vid utgången av 2021 och reformen om distansundervisning senast vid utgången av 2025. SKL delar utredningens uppfattning om vikten av uppföljning. När nya undervisningsformer blir legala öppnas även möjligheterna att beforska dem och det är angeläget.

Konsekvenser av förslagen

SKL anser att utredningens förslag innebär flera positiva och angelägna möjligheter för huvudmännen. Fjärrundervisning och entreprenad mellan huvudmän innebär inga nya skyldigheter. Distansundervisning innebär däremot kostnader i form av ersättning till den huvudman som bedriver undervisningen och ersättning till eleven för kostnader för resor samt eventuell logi då eleven ska delta i skolförlagda delar i gymnasieutbildningen. I de obligatoriska skolformerna hade alternativet varit att på andra sätt försöka undervisa en elev med dokumenterade medicinsk, psykisk eller social problematik. Lagändringarna möjliggör en ny form av särskilt stöd som huvudmännen kan använda. Inom gymnasieskolan och gymnasiesärskolan blir distansundervisning en rättighet för vissa elever. Alternativet hade varit att eleven antingen hade gått en skolförlagd utbildning eller inte någon gymnasieutbildning alls. Att inte fullfölja en gymnasieutbildning innebär en kostnad ur såväl eller individ- som samhällsperspektiv. De elever som idag studerar på distans vid Korrespondensgymnasiet är inte begränsade till specifika målgrupper, men utredningens förslag kommer att avgränsa vilka som får rätt till distansundervisning. Samtidigt kan vi konstatera att det kommer att handla om en liten elevgrupp som deltar i distansundervisning och att det sannolikt inte innebär några större kostnadsökningar för huvudmännen. Vi förutsätter emellertid att dessa nya skyldigheter ersätts enligt finansieringsprincipen.

Sveriges Kommuner och Landsting

Lena Micko
Ordförande